TORNEDALSRÅDET
TORNIONLAAKSON
NEUVOSTO NOR SWE FIN

SUOMALAIS-RUOTSALAINEN
RAJAJOKIKOMISSIO

Nordiska
ministerrådet

3.10.2024

Tornionlaakson neuvosto
Suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio

Kannanotto Tornionjoen lohikannan säilymisen puolesta

Tornionlaakson neuvosto on rajat ylittävä yhteistyö- ja edunvalvontaorganisaatio sekä yksi Pohjoismaiden ministerineuvoston virallisista rajakomiteoista. Tornionlaakson neuvosto muodostuu 15 jäsenkunnasta Ruotsin, Suomen ja Norjan raja-alueella. Suomesta jäseniä ovat Tornio, Ylitornio, Pello, Kolari, Muonio, Kittilä ja Enontekiö, Ruotsista Haaparanta, Övertorneå, Pajala ja Kiiruna sekä Norjasta Omasvuono (Storfjord), Kaivuono (Kåfjord), Raisi (Nordreisa) ja Yykeä (Lyngen).

Tornionlaakson neuvoston jäsenkunnat ovat erittäin huolestuneena seuranneet Tornionjoen lohikannan tilannetta useamman vuoden ajan. Suurena uhkakuvana nähdään lohikannan vähenemisen myötä joutuminen samaan tilanteeseen kuin Suomen ja Norjan välisellä Tenojoella, Pohjois-Norjan Raisijoella tai viimeisimpänä Pohjois-Ruotsin Råneåjoella, jossa lohen kalastus on jouduttu kannan elvyttämiseksi kokonaan kieltämään. Tornionjoen heikon lohikannan vuoksi myös Pohjois-Ruotsin Lainiojoen kalastuslupia on jouduttu vähentämään. Luonnonlohen elinolosuhteet Itämerellä ovat heikentyneet useista syistä johtuen, mutta yhteisillä päätöksillä ja vastuunkannolla on mahdollista turvata lohikannan nousu Tornionjokeen.

On nähtävissä, että lohen kuolleisuus meressä on lisääntynyt, koska kutevien kalojen vaellus jokeen epäonnistuu, vaikka lohenpoikasten tiheydet joessa ovat olleet korkeat. Mahdollisena syynä lohenpoikasten kuolleisuuden lisääntymiseen on tuotu muun muassa ravinnon puute Itämeren silakan liikakalastuksen seurauksena.

Tässä tilanteessa rannikko- ja jokikalastajat joutuvat kärsimään lohikantojen romahtamisesta, vaikka romahtamisen syyt näyttävät johtuvan täysin muista syistä. Se on täysin väärin.

Tornionlaakson neuvosto esittää Suomen ja Ruotsin viranomaisille seuraavia toimenpiteitä luonnonlohen kannan säilymisen turvaamiseksi:

- Ensimmäisenä asiana neuvosto esittää yhteistä vastuunkantoa. Sekä Suomi että Ruotsi sitoutuvat siirtämään merikalastuksen aloituksen myöhäisemmäksi nykyisestä. Tämä tarkoittaa käytännössä, että Suomi lopettaa aikaistetun lohikalastuksen, jonka vaikutus Tornionjoen lohikantaan on merkittävä, koska saaliiksi joutuvat suurikokoiset lohet ovat tehokkaampia lisääntymään. Myös Ruotsi siirtää merikalastuksen aloitusta. Vuosittaisissa Tornion-Muonionjoen kalastussääntöä koskevissa neuvotteluissa valtiot sopisivat (rysä) kalastuksen aloittamisen siirtämistä nykyisestä varhaisimmasta 17.6. ajankohdasta mahdollisimman lähelle sopimuksen takarajan mukaista ajankohtaa 29.6. Näin voidaan parantaa lohen nousua Tornionjokeen. Jotta merikalastuksen aloituksen siirtämisen vaikutus tehostuu, sovitaan myös Tornionjoen lohikalastukseen kesäkiintiö.

- Toisena asiana Tornionlaakson neuvosto nostaa esiin Itämeren silakan kaupallisen kalastuksen ravinnoksi. Tornionlaakson neuvosto esittää, että Suomen ja Ruotsin viranomaiset selvittävät tarkemmin tilanteen ja ryhtyvät tarvittaviin toimiin, jotta

Tornedalsrådet I Tornionlaakson neuvosto
Box 76, SE-95322 Haparanda, Sweden
PL 145, 95 400 Tornio, Finland
tuula.ajanki@haparanda.se
+46 72 251 88 80
+358 40 614 7224

luonnonlohelle elintärkeän silakan riittävyys turvataan. Tornionlaakson neuvosto pitää erittäin tärkeänä, että kaikki mahdolliset toimenpiteet, joilla luonnonlohikannan säilyminen turvataan, otetaan käyttöön.

Myös valtioiden välinen yhteistyöelin Suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio on huolestunut rajajoen ja muiden luonnonvaraisten lohijokien lohikantojen kehitystä. Komissio tukee Tornionlaakson neuvoston kannanottoa ja edellyttää, että poliitikot ja hallintoviranomaiset ryhtyvät korjaaviin toimiin ja tutkivat huolellisesti lohikantojen romahduksen syyt.

Poliitikkojen ja viranomaisten on otettava enemmän vastuuta lohikantojen negatiivisen kehityksen kääntämiseksi. Komissio haluaa erityisesti korostaa, että EU:n kalastuskiintiöpäätöksestä huolimatta Suomi ja Ruotsi voivat itse säätää kansallisten kiintiöiden käytöstä ja kansallisesta kalastuksesta. Kalastuksen säätelyn tulee olla ekosysteemilähtöistä ja mukautuvaa. Lajien vuorovaikutusta ekosysteemissä tulee tarkastella ja jos epävarmuustekijät ovat suuria, on noudatettava varovaisuutta ja turvamarginaaleja.

Lisätietoja:
- Jukka Kujala, Tornionlaakson neuvoston hallituksen puheenjohtaja, +358 40 132 0403
- Roland Kemppainen , Tornionlaakson neuvoston puheenjohtaja, +46 70 676 32 30
- Tuula Ajanki, Tornionlaakson neuvoston toiminnanjohtaja, +358 40 614 7224